

N.S.-driehoekje

door de Plantenwerkgroep, Rotterdam

De Plantenwerkgroep van de afd. Rotterdam heeft als het ware als 'vingeroefening' voor vegetatie-opnames een voorlopige inventarisatie gemaakt van een gebiedje ten Westen van de Rotterdamse Diergaarde Blijdorp. Het verslag van deze activiteiten volgt hieronder als voorbeeld en aansporing voor andere afdelingen. Van de circa 150 soorten omvattende opname-lijsten kunnen wij slechts een gedeelte weergeven.

Ingeklemd tussen spoorrails ligt midden in Rotterdam een stukje geïsoleerd terrein. Het heeft de vorm van een driehoek met als zijden: de spoorlijn naar Schiedam, de spoorlijn naar Utrecht en een verbindingslijn tussen deze twee trajecten. De oplettende reiziger naar Den Haag of Hoek van Holland zal het ongetwijfeld opgevallen zijn dat hier midden in de stad de brem, en later de struikheide weelderig kan bloeien. Een soort heideveld in het zo schaars met natuurterreinen bedeelde Rotterdam en dan ook nog zo prachtig geïsoleerd gelegen. Dit prikkelde allang de onderzoekersdrang van menig lid van de K.N.N.V. Plantenwerkgroep in Rotterdam.

Nu hadden we het geluk dat één van ons, behalve een ijverig florist, ook een ijverig trein-machinist is, zodat met diens hulp we al gauw op bepaalde voorwaarden het 'driehoekje' mochten betreden.

Ons onderzoek van de flora moest zich in 1975 beperken tot een voorlopige, explorerende verkenning van het gebiedje, een gelijkzijdige driehoek met benen van ca. 600 m. Een gedeelte is in gebruik als volkstuintjes voor personeel van de N.S. Een groot aantal akkeronkruiden is van deze tuintjes afkomstig. Ook de vondsten van allerlei verwilderde cultuurplanten zijn ook toe te schrijven aan deze menselijke activiteiten. Het meest zuidelijke gedeelte doet het 'natuurlijkst' aan: het zgn. heideveld en een gebied begroeid

Witte Dovenetel (Foto: ir. J. W. G. Pfeiffer)

met Zandzegge (*Carex arenaria*) en Paas-haver (*Aira praecox*). Jammer dat dit laatste gebiedje blootstaat aan een andere soort menselijke activiteit: het storten van allerlei afval, voornamelijk uit de restauratie van treinen, zoals flessen etc.

Het heideveld bestaat uit begroeiingen met Brem (*Sarothamnus scoparius*), Struikheide (*Calluna vulgaris*) en Stekelbrem (*Genista anglica*). Er heeft zich een dikke moslaag gevormd, voornamelijk uit Peermos (*Pohlia nutans*) bestaand met hier en daar Haarmos (*Polytrichum commune*).

We noteerden de gevonden soorten hogere planten en deelden ze in volgens de zgn. uurhok-frequentieklassen en sociologisch-oecologische groepen (methode Dr. E. van der Maarel en Drs. J. Mennema). Met behulp van deze methode kan men de vegetatie-waardering van een gebied uitdrukken in een cijfer. Zo'n cijfer geeft de verhouding aan van een bepaald terrein (kilometer-hok) tegenover alle andere natuurterreinen in geheel Nederland. Stedelijke begroeiingen zijn doorgaans zeer

Overzicht plantengroei in het zgn. NS-driehoekje te Rotterdam

Sociologisch/ oecologische groepen	Uurhok-frequentie-klassen:										Zeldzaam- heidswaarde		Flor.	Vegetatie-
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	totaal	1	2	de	waardering
1m	.	.	.	.	.	.	.	.	.	—	93	—	1x	—
1a	.	.	.	.	1	3	4	—	3	11	32	667	5	1x 5
1b	.	.	.	.	4	2	—	7	11	24	53	844	6	1x 6
2a	.	.	.	.	.	.	.	.	.	—	372	—	5x	—
2b	.	.	.	.	.	.	.	1	1	2	3	243	1	3x 3
3a	.	.	.	.	.	.	.	.	.	—	143	—	7x	—
3b	.	.	.	.	1	.	.	.	.	1	5	181	3	6x 18
4a	.	.	.	.	2	2	5	5	2	16	45	973	5	6x 30
4b	.	.	.	.	1	1	.	3	11	16	26	237	11	2x 22
5a	.	.	.	.	.	1	1	.	1	3	8	532	2	7x 14
5b	.	.	.	.	.	1	1	1	3	6	12	658	2	3x 6
6a	.	.	.	.	.	.	.	.	.	—	234	—	8x	—
6b	.	.	.	.	.	1	2	.	.	3	10	203	5	6x 30
7a	.	.	.	.	.	1	1	1	.	3	9	244	4	7x 28
7b	.	.	.	.	1	.	3	5	.	9	24	393	6	5x 30
8a	.	.	.	.	.	.	1	.	.	1	3	523	1	5x 5
8b	.	.	.	1	2	1	2	3	4	13	36	249	14	3x 42
9a	.	.	.	.	.	1	.	3	.	4	10	613	2	6x 12
9b	.	.	.	.	.	1	1	.	.	2	7	273	3	4x 12
114											70		258	

Toelichting:

Zeldzaamheidswaarde 1: geldt voor het onderzochte terrein.

Zeldzaamheidswaarde 2: geldt voor Nederland.

Floristische waarde wordt verkregen door de zeldzaamheidswaarde 1 in procenten van zeldzaamheidswaarde 2 uit te drukken.

Vegetatie-waardering verkrijgt men door de floristische waarde te vermenigvuldigen met een factor, vastgesteld door Dr. E. van der Maarel.

Landelijke schaal voor floristische waarde en vegetatie-waardering:

1 - slecht	0-50	0-200
2 - matig	51-100	201-400
3 - redelijk	101-150	401-600
4 - goed	151-200	601-800
5 - uitstekend	201-250	801-1000

Het onderzochte terrein valt volgens bovenstaande schaal onder 2 = matig.
(Uitgewerkt door P. van der Ent)

Gevonden plantensoorten in het NS-driehoekje te Rotterdam - 1975

Behorende tot de groep 1a: Onkruiden

Guichelheil	- <i>Anagallis arvensis</i>	1a 7. 6
Vogelmuur	- <i>Stellaria media</i>	1a 9. 9
Witte Krodde	- <i>Thlaspi arvense</i>	1a 7. 7
Akkerereprijs	- <i>Veronica agrestis</i>	1a 6. 6
Gewone Reigersbek	- <i>Erodium cicutarium</i>	1a 8. 7
Perzikkruid	- <i>Polygonum persicaria</i>	1a 9. 9
Klein Knopkruid	- <i>Galinsoga parviflora</i>	1a 5. 5
Eenjarig Bingelkruid	- <i>Mercurialis annua</i>	1a 6. 6
Zwaluw tong	- <i>Polygonum convolvulus</i>	1a 9. 9
Grote Ereprijs	- <i>Veronica persica</i>	1a 7. 7
Kroontjeskruid	- <i>Euphorbia helioscopia</i>	1a 8. 7

Groep 1b: Soorten van droge ruigten.

Wilde Reseda	- <i>Reseda lutea</i>	1b 6. 5
Kleine Klaver	- <i>Trifolium dubium</i>	1b 9. 9
Teunisbloem	- <i>Oenothera biennis</i>	1b 6. 6
Boerewormkruid	- <i>Tanacetum vulgare</i>	1b 8. 8
Zachte Ooievaarsbek	- <i>Geranium molle</i>	1b 8. 8
Witte Honingklaver	- <i>Melilotus alba</i>	1b 6. 6
Gele Honingklaver	- <i>Melilotus altissimus</i>	1b 6. 5
Blaassilene	- <i>Silene vulgaris</i>	1b 5. 5
Vlasleuwebek	- <i>Linaria vulgaris</i>	1b 8. 8
Bijvoet	- <i>Artemisia vulgaris</i>	1b 8. 8
Akkerdistel	- <i>Cirsium arvense</i>	1b 9. 9
Akkerwinde	- <i>Convolvulus arvensis</i>	1b 8. 8
Zandkool	- <i>Diplotaxis tenuiflora</i>	1b 6. 5
Heermoes	- <i>Equisetum arvense</i>	1b 9. 9
Witte Dovenetel	- <i>Lamium album</i>	1b 9. 9
Krulzuring	- <i>Rumex crispus</i>	1b 9. 9
Raket	- <i>Sisymbrium officinale</i>	1b 9. 9
Klein Hoefblad	- <i>Tussilago farfara</i>	1b 9. 9
Paarse Dovenetel	- <i>Lamium purpureum</i>	1b 8. 8
Herderstasje	- <i>Capsella bursa-pastoris</i>	1b 9. 9
Speerdistel	- <i>Cirsium vulgare</i>	1b 9. 9
Ridderzuring	- <i>Rumex obtusifolius</i>	1b 8. 8
Grote Weegbree	- <i>Plantago major</i>	1b 9. 9
Klein Kruiskruid	- <i>Senecio vulgaris</i>	1b 9. 9

9a: Bosplanten van kalkrijke of voedselarme bodem

Lijsterbes	- <i>Sorbus aucuparia</i>	9a 8. 8
Gladde Witbol	- <i>Holcus mollis</i>	9a 8. 8
Ruwe berk	- <i>Betula verrucosa</i>	9a 8. 8
Echte guldenroede	- <i>Solidago virgaurea</i>	9a 6. 6

9b: Bosplanten van voedselrijke bodem

Ratelpopulier	- <i>Populus tremula</i>	9b 7. 7
Esdoorn	- <i>Acer pseudoplatanus</i>	9b 6. 6

Voorts: Peermos (*Pohlia nutans*), Haarmos (*Polytrichum commune*).

Verwilderde soorten: Aardbei-soort (*Fragaria spec.*), Raapzaad (*Brassica rapa*), *Osmaronia cerasiformis*, Sering (*Syringia vulgaris*), Theeboompje (*Spiraea salicifolia*), Japanse Duizendknoop (*Polygonum cuspidatum*), Leeuwebek (*Antirrhinum majus*), Canadese guldenroede (*Solidago canadensis*).

arm en zullen nooit hogere ogen gooien dan 'slecht'. Dat het N.S.-driehoekje het predicaat 'matig' haalt is dus reeds een onderscheiding. Uitzonderlijk zijn echter vooral de natuurlijk aandoende begroeiingen van het zgn. heideveld en zandzegge/paashavegebied, die op aangevoerd zand zijn ontstaan en zich goed blijken te kunnen handhaven.

Onze plannen voor 1976 bestaan uit het maken van vegetatiekundige opnamen en het in kaart brengen van de vegetatie, terwijl de Insecten-werkgroep op haar beurt een steentje zal bijdragen tot het onderzoek door het inventariseren van de voorkomende soorten insecten. Om een duidelijk beeld te krijgen van de wordingsgeschiedenis van het driehoekje hebben enige leden zich deze winter beijverd om oude kaarten te raadplegen uit het archief van de N.S. en het Gemeente-archief.

LITERATUUR:

1. HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, Flora van Nederland
2. V. D. MAAREL E., 1971, Florastatistiek als bijdrage tot de evaluatie van natuurgebieden, Gorteria 5, p. 176-188
3. V. D. MAAREL E., 1971, Ontwerp florastatistiek van Nederland en toelichting, stencil afd. Geobotanie I.U., Nijmegen
4. MENNEMA J., 1973. Een vegetatiewaardering van het stroomdallandschap van het Merkske, N.B., gebaseerd op een floristische inventarisatie, Gorteria 6, p. 157-179
5. QUENÉ-BOTERENBROOD A. J. en J. MENNEMA, Zeldzame Nederlandse plantensoorten in Zuid-Holland, uitg. Prov. Waterstaat ZH, 's-Gravenhage, december 1973
6. SMITS C. en J. MENNEMA, Floristische inventarisatie van IJsselmonde-West, Intern rapport O. L. Rijnmond 1974-5
7. ARNOLDS E. J. M., Een floristisch-oecologische waardebepaling nabij Utrecht t.b.v. natuurbehoud en planologie, Gorteria 7, p. 161-179
8. WESTHOFF V. en A. J. DEN HELD, Plantengemeenschappen in Nederland, Thieme, 1969; 2e druk, idem 1975.

Correspondentie-adres: P. van der Ent,
van

Berichten

Nieuws van de I.Y.F.

De lidorganisaties van de *International Youth Federation for Environmental Studies and Conservation* stellen ook dit jaar een aantal van hun kampen open voor leden van de andere lidorganisaties. Enige eis: niet ouder dan 28 jaar.

Daar de lidorganisaties de kampen in eigen land organiseren, kan je verzekerd zijn van een deskundige leiding.

De Belgische Jeugdbond voor Natuurstudie biedt een vrij groot aantal kampen:

- Torgny (30 juni-11 juli), een plaatsje vlakbij Luxemburg met heggeland-schap en uitgestrekte bossen. Tentenkamp. Kosten $\pm$ 650 Bfr.
- Saint Leger Vance (13 juli-24 juli). Eveneens vlak bij Luxemburg. Onderdak in een boerderij. Kosten ongeveer 650 Bfr.
- Verviers sur Viroin (13 juli-24 juli). In het zuiden van de provincie Namen, bij een arm van de Maas. Geweldig gebied voor planten- en vogel-

liefebbers. Kosten 650 Bfr., inclusief logeren in een boerderij.

- Bokrijk (26 juli-3 augustus). Speciaal insectenkamp. Kosten $\pm$ 550 Bfr.

Aanmelden voor deze kampen bij Edith van den Berge, Baarleveldestr. 43, B-9810 Dron-gen, België.

Ook de Deense vereniging Natur og Ungdom biedt een kamp: en wel in Livø van 13 juli t/m 27 juli. In het bijzonder zal op de planten en insecten gelet worden. De kosten zijn rond de 150 Dkr. Voor dit kamp kan je je aanmelden bij Poul Poulsen, Gultentorpsvej 123, DK-9230 Svenstrup in Denemarken.

Tot slot een kamp in Lauwersoog, waaraan alle nederlandstalige organisaties zullen deelnemen. Dit kamp duurt van 3 augustus tot 13 augustus en kost f 75,-. Opgeven bij Tjerk Heringa, Oude Haven 37, Zierikzee. Kampgeld over te maken op postrekening 3296653 t.n.v. Tjerk Heringa.

Nadere informatie over deze of andere kampen: Hendrik